

Nesposobnost sklapanja ženidbe zbog nemogućnosti preuzimanja bitnih ženidbenih obveza

---

Sinovčić, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:447922>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
TEOLOŠKO-KATEHETSKE STUDIJE

LUCIJA SINOVIĆ

NESPOSOBNOST SKLAPANJA ŽENIDBE ZBOG
NEMOGUĆNOSTI PREUZIMANJA BITNIH ŽENIDBENIH
OBVEZA

DIPLOMSKI RAD
iz Kanonskoga prava

Mentor: dr. sc. Željko Tolić
Sumentor: mr. sc. Ante Rako

Split, 2021.

SADRŽAJ

UVOD	4
1. SAKRAMENT ŽENIDBE	6
1.1. Ženidbena privola	7
1.2. Ženidba kao ugovor	8
1.3. Bitna svojstva i svrha ženidbe	9
1.3.1. Jednost i nerazrješivost	10
1.3.2. Dobro bračnih drugova, odgoj i rađanje djece	12
2.HOMOSEKSUALNOST I NEMOGUĆNOST PREUZIMANJA BITNIH ŽENIDBENIH OBVEZA	14
2.1. Kanon 1095	14
2.2. Homoseksualnost	16
2.2.1. Katolički pogled na homoseksualnost	17
2.2.2. Homoseksualne ženidbe	18
2.3. Nemogućnost preuzimanja bitnih ženidbenih obveza	20
3. PROGLAŠENJE ŽENIDBE NEVALJANOM	23
3.1. Ženidbena parnica	23
3.1. Uloga stručnjaka - psihologa i psihijatara	25
3.2. Priprava za ženidbu	26
ZAKLJUČAK	28
LITERATURA	30

Isus Krist je uzdigao ženidbu na dostojanstvo sakramenta i kao takvu Crkva ju je od samih početaka promatrala. U središtu sklapanja ženidbe nalazi se ženidbena privola. Pri davanju privole muškarac i žena trebaju imati pravu nakanu i slobodu preuzeti sve ženidbene obveze - jednost i nerazrješivost, rađanje i odgoj djece. Najčešći slučaj manjkavosti ženidbe izvire upravo iz ženidbene privole. O tome govori kanon 1095 u br. 3 toga kanona. U kanonu se navodi nesposobnost preuzimanja ženidbenih obveza zbog razloga psihičke naravi. Kako je pojam psihička narav širok pojam mi smo se u radu zadržali na problematici homoseksualnosti. Osobe s homoseksualnim sklonostima nisu sposobne raspolagati objektom ženidbene privole, pa prema tome nisu sposobne ispuniti preuzete obveze, naravno ukoliko je riječ o teškim oblicima homoseksualnosti. Te osobe nesposobne su uspostaviti jedan snažan i dubok odnos s drugom stranom u svrhu sklapanja ženidbe. Ukoliko netko smatra da postoje određeni razlozi koji čine njenu ženidbu nevaljanom ima pravo na crkvenom sudu pokrenuti parnicu za proglašenje ženidbe nevaljanom. U tome glavnu ulogu imaju crkveni suci u čemu im pripomažu psiholozi i psihijatri. Kako bi se spriječile i smanjile rastave od velike važnosti su dobro organizirane i kvalitetne pripreve za ženidbu u koje se treba uključiti čitava crkvena zajednica.

Ključne riječi: ženidba, sakrament, jednost, nerazrješivost, homoseksualnost, ženidbene obveze, parnica

UVOD

Ženidba je prije i iznad svega dio zbilje stvorenoga svijeta i kao takva priznata i visoko cijenjena u Starom i Novom zavjetu. U slobodno sklopljenom zajedništvu dvoje ljudi i u njihovoj međusobnoj ljubavi i vjernosti ostvaruje se Božja volja. Ženidba nije sakrament po tome što joj se nekim izvanjskim obredom jamči milost već je sakramentalnost ženidbe u ispunjenju ženidbenog saveza Kristovom slavom.

Rad je podijeljen u tri poglavlja. U prvom poglavlju osvrnut ćemo se na sakrament ženidbe općenito kako bismo uvidjeli važnost i veličinu tog sakramenta. Pokušat ćemo pobliže protumačiti važnost i potrebu ženidbene privole s obzirom na činjenicu da se na njoj temelji cijela ženidba. Vidjet ćemo što je još potrebno za valjano sklapanje ženidbe te razliku između redovitog i izvanrednog oblika sklapanja ženidbe. Ženidba je savez i ugovor, ali jedinstveni ugovor, različit od svih drugih ugovora. Podrobnije ćemo izložiti svrhu ženidbe kao i njena bitna svojstva: jednost i nerazrješivost, dobro supružnika i rađanje i odgoj potomstva. Da bi smo bolje razumjeli ta svojstva vratit ćemo se u povijest Crkve i iznijeti nauk svetoga Augustina jer je on među prvima razvio pravu teologiju ženidbe. Uz Augustina važnu ulogu je imao i sveti Toma. Sve izrečeno u tom poglavlju trebalo bi nam poslužiti da bolje razumijemo sami naslov rada, ali i ono o čemu će dalje biti riječi.

U drugom poglavlju osvrnut ćemo se na razloge koji čine ženidbu nevaljanom, a povezani su sa ženidbenom privolom. Pozivajući se na kan. 1095 vidjet ćemo koji su to razlozi koje navodi Zakonik. Pobliže ćemo se dotaknuti br. 3 toga kanona koji se odnosi na nemogućnost preuzimanja bitnih ženidbenih obveza. U radu ćemo se dotaknuti problema homoseksualnosti koji kao takav ne priječi sklapanje ženidbe, ali razlog zbog kojeg osobe s homoseksualnim sklonostima ne mogu sklopiti valjanu ženidbu Crkva vidi u njihovoj nesposobnosti preuzimanja bitnih ženidbenih obveza i zbog teškog manjka prosuđivanja o bitnim ženidbenim pravima i dužnostima. Vidjet ćemo na koji način i zašto oni ne mogu preuzeti te bitne ženidbene obveze. Dotaknut ćemo se i stava Katoličke Crkve po pitanju homoseksualnosti i sklapanja homoseksualnih ženidbi.

U trećem poglavlju ćemo vidjeti postupak proglašenja ženidbe nevaljanom, odnosno opisat ćemo ženidbenu parnicu koja započinje pisanjem tužbe, a završava odlukom crkvenoga suca o valjanosti ili nevaljanosti ženidbe. U tom procesu, posebno po pitanju homoseksualnosti, veliku važnost osim sudaca imaju i stručnjaci - psiholozi i psihijatri, jer su na tom području veći znalci od crkvenih sudaca, a od iznimne je važnosti ustanoviti o kojem stupnju homoseksualnosti je riječ. Vidjet ćemo od kolike su važnosti i koliki utjecaj na rastave ženidbe imaju i same pripreve za ženidbu koje trebaju biti dobro osmišljene i odvijati se prije same ženidbe. Točnije, priprava za ženidbu treba započeti već u djetinjstvu dobrim odgojem i primjerom u obitelji i treba obuhvaćati cijelu crkvenu zajednicu.

1. SAKRAMENT ŽENIDBE

Ženidba je zajednica svega života koja se uspostavlja između muškarca i žene ženidbenim savezom, odnosno privolom ili ženidbenim ugovorom (usp. kan 1057, §1). Etimološki gledano, naziv ženidba ima korijen u riječi žena. Promatrano iz perspektive muškarca znači uzeti sebi ženu, uspostaviti posebnu životnu zajednicu muškarca i žene. Ženidba je po svome božanskom utemeljenju, po svojoj naravi i ciljevima nešto sveto i takvom se smatrala oduvijek.¹ U kršćanstvu ona je jedan od sedam svetih sakramenata. Sam Krist je ženidbu uzdigao na dostojanstvo sakramenta kada je rekao: “Što dakle Bog združi, čovjek neka ne rastavlja!” (Mk 10,9). S obzirom da je sakrament, ženidba je vidljivi znak nevidljive Božje milosti i ljubavi, ustanovljen od Boga, a za naše spasenje. U Novom zavjetu se ne spominje kada je Krist ženidbu postavio na razinu sakramenta. Sakramentalnost ženidbe treba gledati unutar cjelovitoga Kristova otkupljenja te unutar otajstva Crkve koja je okvir za ženidbeno zajedništvo krštenika. Zakonik kanonskoga prava definira ženidbu kao “savez među krštenima, kojim muška i ženska osoba međusobno uspostavljaju zajednicu svega života po svojoj naravi usmjerenu k dobru supruga te k rađanju i odgajanju potomstva” (kan. 1055, §1). Kao i svaki sakrament, tako i ženidba kao učinak ima sakramentalnu milost. Ženidbenom privolom nastaje svojevrsna veza među ženidbenim strankama. Udijeljena milost po sakramentu ženidbe namijenjena je usavršavanju ženidbene ljubavi. Snagom te milosti muškarac i žena se uzajamno pomažu za postizanje svetosti u ženidbi. Ona je poput Božje pomoći za dostojan kršćanski život u braku. Uz sakramentalnu milost tu još imamo i ženidbeni vez koji je poput sakramentalnog biljega. On nastaje ženidbenom privolom. Ženidbeni vez je odraz i znak, slika i sredstvo odnosa Krista i Crkve i čini ženidbu nerazrješivom. Ženidba je trajni znak saveza ljubavi što ga je Bog sklopio s čovječanstvom u Isusu Kristu, ali je i znak ljubavi koju Bog dariva supružnicima i kojom ih povezuje sa sobom. Zbog toga možemo reći da sakrament ženidbe podjeljuje Crkva jer ga Bog

---

¹ Usp. Velimir Blažević, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve. Pravno-pastoralni priručnik*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2004., str. 17.

besplatno daruje upravo preko Crkve, ali prije svega treba reći da je to jedini sakrament kojemu su djelatelji supruzi jer se sklapa privolom koju supružnici izražavaju jedno drugome pred svjedocima i pred predstavnikom Crkve.

1.1. Ženidbena privola

Bog je ustanovio ženidbu i odredio joj bit, narav i svrhu, ali svaka pojedina ženidba nastaje htijenjem muške i ženske osobe čije se volje podudaraju i koje žele ustanoviti zajednicu koja je po svojoj naravi usmjerena na dobro bračnih drugova i na rađanje i odgoj potomstva. To obostrano htijenje i odluka kojom se dvije osobe u potpunosti predaju jedna drugoj i uzajamno se prihvaćaju naziva se ženidbena privola.² Zakonik kanonskog prava iz 1983. godine kaže: “Ženidbena privola čin je volje kojim muška osoba i ženska osoba neopozivim savezom sebe uzajamno predaju i primaju da uspostave ženidbu” (kan. 1057, §2). Dale, kanon potvrđuje da ženidba nastaje privolom stranaka, odnosno da je privola bitna u nastajanju ženidbe. Da bi ženidbena privola bila valjana i učinkovita mora biti osobna, to jest mora proizlaziti izravno iz osoba koje se vežu jedna s drugom. Ona ne može biti prisilna nego treba nastati voljnim činom dviju osoba jer je on jako bitan u ljudskim činima. Ženidbena privola je neopoziva što znači da ako je jednom valjano dana ne može joj se oduzeti njezin učinak. Bitni dio saveza o kojem govori kanon je predanje i primanje supružnika, predanje i primanje samih sebe dugima, a to je nešto najveće i najvrjednije jer se ni s čim drugim ne može uspoređivati. Da bi se dvije osobe odlučile na ženidbu nužno je da poznaju pravu narav i svrhu ženidbe i dobro i vrijednost braka, a to sve čovjeku omogućuje njegov razum.³ Iz toga proizlazi da je ženidbena privola čin i volje i razuma. Stoga, sve ono što tako djeluje na volju i razum da ih posve isključuje, čini osobe nesposobnima za davanje valjane privole. Uzajamna ženidbena privola među supružnicima je nužan čimbenik koji čini ženidbu. Po tome se ženidbena privola razlikuje od drugih privola jer su za nju potrebna dva čina volje, odnosno volja muškarca i volja žene. Pri davanju privole ženidbeni drugovi trebaju imati pravu nakanu i slobodu preuzeti sve ženidbene

---

² Usp. *Isto*, str. 155.

³ Usp. *Isto*, str. 28.

obveze. Ukoliko nema privole, nema ni ženidbe. Tri su bitne karakteristike privole: mora biti javno očitovana, mora biti zakonita i mora biti izrečena od osoba koje su sposobne za to. Za valjanost ženidbe traži se izvanjsko očitovanje privole, a bez zakonskog oblika očitovanja privola ne bi ni postojala. Pravno sposobne osobe su one koje imaju psihičku, fizičku i pravnu sposobnost.

Onaj tko sklapa ženidbu treba biti svjestan koliko je ozbiljna i važna ustanova ženidbe. Ženidbena privola uključuje prava, obveze i dužnosti koje proizlaze iz same naravi ženidbe i iz njenih bitnih svojstava i elemenata.⁴ Možemo reći kako osoba koja sklapa ženidbu mora biti gospodar onoga što čini, mora biti samostalna i slobodna u vlastitim izborima i sposobna sama odlučiti želi li se vezati ženidbom u određenom trenutku i s određenom osobom i treba preuzeti te bitne ženidbene obveze.

Da bi ženidba bila valjana sklopljena, osim ženidbene privole, traži se da bude sklopljena u kanonskom obliku. Pod tim se podrazumijevaju sve izvanjske formalnosti, odnosno skup crkvenih propisa koji se treba obdržavati.⁵ Da bi ženidba bila valjana treba biti sklopljena u prisutnosti službenog svjedoka Crkve, odnosno svećenika, i dvojice svjedoka (usp. kan. 1108). Dakle, u ženidbi treba sudjelovati pet osoba. To je redoviti oblik sklapanja ženidbe. U slučaju da se ženidba, iz vrlo opravdanih razloga, sklapa u odsutnost službenog svjedoka Crkve takav oblik sklapanja ženidbe naziva se izvanredni.⁶

1.2. Ženidba kao ugovor

Za ženidbu možemo reći da je ona savez jer već u Starom zavjetu predstavlja sliku za Jahvino otkupiteljsko djelovanje, ona je simbol za Božju naklonost i vjernost. U Novom zavjetu ženidba zadobiva veće značenje i dostojanstvo. U njemu ženidba odražava odnos Krista prema Crkvi, postaje otajstvo sjedinjenja Krista i Crkve. Naravna ljubav između muža i žene postaje slikom nadnaravne Božje ljubavi.

---

⁴ Usp. Klara Čavar i Lucija Šikić, *Bitna svojstva ženidbe - jednost i nerazrješivost*, u: *Magistra Iadertina*, 12 (2017), br. 1., str. 13.

⁵ Usp. Matija Berljak, *Kanonski oblik ženidbe*, Glas Koncila, Zagreb, 1999., str. 14.

⁶ Prema kan. 1116 takva ženidba je valjana samo u smrtnoj pogibelji ili izvan smrtno pogibelji samo ako se predviđa da će takve prilike potrajati više od mjesec dana.

Osim što je savez, ženidba je i ugovor. Ženidba kao ugovor jest sporazum dviju osoba različitog spola koje pristaju na obdržavanje prava i obveza koje iz ugovora proizlaze. Ženidba, kao i svaki drugi ugovor ima ugovorne stranke, objekt i privolu. Ugovorne stranke su jedna muška i jedna ženska osoba. Objekt ženidbenog ugovora je zajednica svega života između muške i ženske osobe. Materijalni objekt ženidbe su same stranke, a formalni objekt je jednako, doživotno i isključivo pravo na zajednicu svega života. Tako je objekt, odnosno predmet ženidbenog ugovora unaprijed određen božanskim pravom i nitko ga ne može izmijeniti. Upravo u tome je najveća razlika ženidbenog ugovora i svih drugih ugovora jer ga stranke mogu samo prihvatiti, ali ne birati i mijenjati. Privola je toliko nužna da je nikakva ni ljudska ni božanska vlast ne može nadomjestiti.⁷ Sklapajući ženidbu, zaručnici postaju stranke u tom odnosu i pokazuju da su spremni pristati na uvjete pod kojima im pravni sustav dopušta ulazak u taj naravni odnos, odnosno ženidbu. Ženidba je poseban ugovor jer se on ne može raskinuti ni zajedničkom voljom muža i žene što je u drugih ugovora moguće. Poštivanje definicije ženidbe i ispunjenje njene svrhe, a to je dobro supružnika i rađanje i odgoj potomstva, bitna je odrednica ženidbe kao pravnog odnosa.⁸

1.3. Bitna svojstva i svrha ženidbe

Da bismo bolje razumjeli koja su to bitna svojstva i svrha ženidbe treba se vratiti u povijest Crkve, u vrijeme kada nije bila razvijena teologija ženidbe. U počecima kršćanstva prva svrha ženidbe bila je potomstvo, čemu je bila podređena međusobna ljubav supružnika. Kada je kršćanstvo u 4. stoljeću dobilo slobodu to je ostavilo duboki trag u kršćanskoj teologiji pa tako i u promišljanjima o naravi i vrijednosti ženidbe među krštenima. Sveti Augustin, kao što je već rečeno, među prvima razvija pravu teologiju ženidbe. Njegovo će tumačenje postati i ostati trajni uzor katoličkoj teologiji sakramenta ženidbe. On razvija nauk o tri dobra ženidbe:

---

⁷ Usp. Nikola Škalabrin, *Ženidba. Pravno-pastoralni priručnik*, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Đakovo, 1995., str. 31-32.

⁸ Usp. Leon Žganec-Brajša, *Usporedba osobnih prava i dužnosti bračnih drugova i svrha ženidbe u hrvatskom Obiteljskom zakonu i Zakoniku kanonskog prava*, u: *Pravnik*, 49 (2016.), br. 99, str. 159-160.

bonum prolis (dobro djece), *bonum fidei* (dobro vjernosti), *bonum sacramenti* (dobro sakramenta). Ta tri dobra Augustin vidi kao nužne razloge opravdanja bračnog čina. Dobro djece se odnosi na odgoj i rađanje djece, dobro vjernosti se odnosi na supružnike i ostvaruje se u bračnoj čistoći i dobro sakramenta se odnosi na simboličku dimenziju ženidbe kao znaka jedinstva Krista i Crkve što ženidbi daje svojstva jednosti i nerazrješivosti. Sveti Toma govori o dvije svrhe ženidbe: rađanje i odgoj djece i uzajamna pomoć i lijek protiv požude.⁹ Pojavom protestantizma poljuljao se katolički nauk o ženidbi. Protestanti su nijekali sakramentalnost ženidbe pa je na Tridentском saboru definiran nauk o sakramentu ženidbe. Utvrđeno je da je Bog ustanovio ženidbu i da Crkva ima vlast nad njom kao sakramentom. Glavna svrha ženidbe je rađanje i odgoj djece, a drugotna je uzajamna pomoć ženidbenih drugova i lijek protiv požude. Svojstva ženidbe su jednost i nerazrješivost. Ukoliko se isključi nešto od navedenoga, ženidba je nevaljana.¹⁰ Drugi vatikanski sabor donosi novost u poimanju ženidbe. U pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes* naglasak se stavlja na prihvaćanju bračne ljubavi kao bitnog čimbenika ženidbe. Ženidba i bračna ljubav su usmjereni prema rađanju i odgoju potomstva.¹¹ Zakonik kanonskoga prava govori o objektivnim svrhama ženidbe, odnosno o onim svrhama koje je imao Stvoritelj kada je utemeljio ženidbu. Novi Zakonik dokida odredbu staroga Zakonika o prvotnoj i drugotnoj svrsi, to jest rađanju i odgoju potomstva i lijeku protiv požude.¹² Možemo zaključiti kako su bitna svojstva ženidbe jednost i nerazrješivost s kojima su povezana i dobra braka - prokreacija i odgoj djece, uzajamna vjernost i neraskidivost bračnog ugovora.

1.3.1. Jednost i nerazrješivost

U sva četiri evanđelja spominju se Isusove riječi o jednosti i nerazrješivosti ženidbe koje su nastale zbog nesuglasica oko toga smije li muž otpustiti svoju ženu. Jedni su smatrali da smije uvijek dok su drugi držali da smije samo u slučaju

---

⁹ Usp. Ante Mateljan, *Sakrament ženidbe (na upotrebu studentima)*, Katolički bogoslovni fakultet, Split, 2016., str. 31-34.

¹⁰ Usp. *Isto*, str. 41-42.

¹¹ Usp. II Vatikanski sabor, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br. 49-50.

¹² Usp. Nikola Škalabrin, *Ženidba. Pravno-pastoralni priručnik*, str. 29.

preljuba. Isus odgovara da ništa ne može opravdati otpust žene (usp. Mt 19) jer jedinstvo što ga stvara bračni savez je tako duboko i ukorijenjeno u volji Božjoj da ga čovjek ne može uništiti. Na Tridentskom saboru je ta Isusova tvrdnja proglašena obvezatnom crkvenom praksom.¹³ Jednost i nerazrješivost su dva bitna svojstva ženidbe koja zadobivaju posebnu čvrstoću upravo iz razloga jer je ženidba sakrament. Jednost i nerazrješivost ženidbe proizlaze iz njene biti i svrhe, iz toga što ženidba predstavlja, i u njoj se ostvaruje neraskidivo jedinstvo Krista s Crkvom. To nisu zahtjevi koji dolaze izvana niti su opterećujuća zakonitost protiv osobne ljubavi.¹⁴

Jednost znači isključivost jednoga muškarca i jedne žene. Dakle, zahtjeva neograničenu bračnu vjernost i isključuje poligamiju. Ženidbena veza se može uspostaviti i bračna zajednica postojati samo između dviju osoba suprotnih spolova. Bračni drugovi sebe predaju jedno drugomu i uzajamno se prihvaćaju. To predavanje i prihvaćanje treba biti potpuno, a ono ne može biti potpuno ako se jedna osoba u braku treba predati većem broju drugih osoba ili ako veći broj osoba treba biti prihvaćen od jedne osobe. U tom slučaju među ženidbenim drugovima ne bi mogla postojati jednakost i ravnopravnost. Također, i odgoj djece zahtjeva jedinstvo.

Nerazrješivost ženidbe počiva na njenoj sakramentalnosti. Ona proizlazi iz ženidbene privole kojom muškarac i žena uspostavljaju čvrstu i trajnu ženidbenu vezu koja se više ne može razvrgnuti. To podrazumijeva njezinu trajnu postojanost. Dakle, ona isključuje svaku mogućnost razrješenja valjano sklopljene ženidbe. Supružnici su trajno povezani jedno s drugim. Valja razlikovati unutarnju i izvanjsku nerazrješivost ženidbe. Unutarnja nerazrješivost je potpuna ili apsolutna, a to znači da oni koji su dali ženidbenu privolu ne mogu je nikada ni u kojem slučaju opozvati ili raskinuti i tako postati slobodni i u mogućnosti ponovno sklopiti valjanu ženidbu s drugom osobom. Izvanjska nerazrješivost ženidbe nije apsolutna nego relativna. Postoje, naime, neki oblici ženidbi koje se mogu razriješiti i postoji određena vlast koja to može učiniti. Stoga, kada se govori o nerazrješivosti ženidbe misli se na nerazrješivost juridičke veze u ženidbi jer može nestati međusobne ljubavi i biti

---

¹³ Usp. Velimir Valjan, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002., str. 225-226.

¹⁴ Usp. Franz Courth, *Sakramenti. Priručnik za teološki studij i praksu*, Forum bogoslova Đakovo, Đakovo, 1997., str. 527.

prekinut zajednički život supružnika, ali time ne može prestati juridički odnos kojim su dvije osobe povezane kao bračni drugovi.¹⁵

1.3.2. Dobro bračnih drugova, odgoj i rađanje djece

Dobro bračnih drugova obuhvaća međusobno poštovanje, uvažavanje, ravnopravnost i poštovanje temeljnih ljudskih i građanskih prava. Uvažavanje svih tih načela osim kanonskom pravu pripada i obiteljskom zakonodavstvu Republike Hrvatske.¹⁶ Ženidbeni drugovi nisu samo jednaki u pogledu temeljnih ljudskih prava nego su jednaki i s obzirom na posebne dužnosti i posebna prava koja proizlaze iz ženidbene zajednice koju su međusobno uspostavili.¹⁷

Odlučivanje o rađanju i odgoju djece temeljno su povezani sa ženidbom. Potomstvo je jedan od ciljeva i osmišljenja ženidbe. Bog je utemeljio ženidbu kao izvor života da po njoj i u njoj umnoži ljudski rod. Ženidba je dakle utemeljena radi ljudskoga roda, a ne dobra pojedinca. U samu ženidbenu privolu uključeno je “prihvaćanje potomstva” što uključuje barem nakanu imati djecu. Bračni drugovi trebaju biti otvoreni potomstvu jer su djeca mnogo više od roditeljske odluke, ona su dio Božjega plana i Božji dar.¹⁸ Dijete dolazi nejakom na svijet i bez brižne njege ono se ne bi moglo održati na životu. Stoga roditelji trebaju biti svjesni da osim što su rodili djecu da im trebaju pružiti i cjelovitu brigu i odgoj, a to uključuje pružanje svega onoga što je nužno za život i zdravlje, ali i moralni i vjerski odgoj. Roditelji su dužni odgajati djecu u Katoličkoj Crkvi. Važnost odgoja djece u Katoličkoj Crkvi vidljiva je i u tome što katolik može sklopiti ženidbu s pripadnikom druge kršćanske denominacije ili čak religije, ali između ostalog uz uvjet da se da obećanje da će se djeca odgajati u Katoličkoj Crkvi. Premda djeca predstavljaju puninu ujedinjenja supružničke ljubavi, ženidba se ne opravdava samo djecom. Čak i ako nema djece,

---

¹⁵ Usp. Velimir Blažević, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve. Pravno-pastoralni priručnik*, str. 21-25.

¹⁶ Usp. *Isto*, str. 155.

¹⁷ Usp. Velimir Valjan, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, str. 299

¹⁸ Usp. Velimir Blažević, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve. Pravno-pastoralni priručnik*, str. 163-164.

zbog opravdanih razloga, ženidba ostaje kao zajednica i zajedništvo čitavog života i zadržava svoju vrijednost i nerazrješivost.¹⁹

Ostvarivanje odgovornog roditeljstva ne smije kompromitirati bračno jedinstvo te treba biti u skladu s objektivnom moralnošću, savjesti i u suglasnosti supružnika. Po sakramentu ženidbe Bog na poseban način ispunja supruge svojom ljubavlju i snagom, dariva im milost da ne sustanu i da stalno napreduju u vjernosti i ljubavi te da mogu istinski primiti, voljeti i kršćanski odgajati djecu.

---

¹⁹ Usp. Pero Pranjic, *Posvetiteljska služba Crkve*, Glas Koncila, Zagreb, 2016., str. 203.

2. HOMOSEKSUALNOST I NEMOGUĆNOST PREUZIMANJA BITNIH ŽENIDBENIH OBVEZA

Najčešći slučaj manjkavosti ženidbe izvire iz ženidbene privole. Budući da je ženidba, kao što smo već rekli, čin volje ona se oslanja na razumu što znači da je ona, kao i svaki drugi voljni čin, posljedica djelovanja razuma. To znači da okolnosti koje mogu neposredno utjecati na razum ili na volju utječu i na ženidbenu privolu. Zbog takvih utjecaja ženidbena privola može biti posve isključena ili toliko manjkava da se proglašuje nevaljanom i bez pravnog učinka.²⁰ Naravna i pravna sposobnost osobe je bitna pretpostavka da netko može valjano sklopiti ženidbu. Naravnu sposobnost određuju subjektivni uvjeti ugovornih stranaka, pravni zakon, a sastoji se u posjedovanju propisanih uvjeta.²¹ Zato je, za valjanost privole, potrebno da osoba bude psihički zdrava, razumna i svjesna u što ulazi.

2.1. Kanon 1095

Dok Zakonik kanonskoga prava iz 1917. godine ne posvećuje niti jedan specifični kanon ništavnosti ženidbe zbog nesposobnosti za davanje valjane ženidbene privole, novi Zakonik iz 1983. izričito u kan. 1095 navodi tri razloga naravne nesposobnosti sklapanja ženidbe bitno vezanih uz ženidbenu privolu. “Nesposobni su za sklapanje ženidbe oni koji nisu dovoljno sposobni služiti se razumom, oni koji boluju od teškog manjka prosuđivanja o bitnim ženidbenim pravima i dužnostima i oni koji zbog razloga psihičke naravi ne mogu preuzeti bitne ženidbene obveze” (kan. 1095). Ta tri navoda su međusobno povezana i može ih se promatrati zajedno. Upravo zbog toga, iako ćemo se u radu osvrnuti najviše na nemogućnost preuzimanja bitnih ženidbenih obveza, potrebno je reći nešto i o prve dvije nesposobnosti.

---

²⁰ Usp. Nikola Škalabrin, *Da li je svaka ženidba sklopljena u Crkvi valjana?*, str. 6. <https://mszg.hr/korisni-clanci/> (Datum preuzimanja: 4. srpnja 2021.)

²¹ Usp. Nikola Škalabrin, *Ženidba. Pravno-pastoralni priručnik*, str. 34.

Da bi ženidba bila valjana nije dovoljno samo da su muškarac i žena sposobni donositi svjesne i promišljene odluke već da su sposobni donijeti važne i ozbiljne odluke po pitanju ženidbe i budućega zajedničkoga života. Teško je prosuditi tko to nije dovoljno sposoban služiti se razumom, ali tu bi mogli svrstati neke duševne bolesti i poremećaje, ali i one koji su pijani i drogirani. Razlozi radi kojih netko nema dovoljne upotrebe razuma ulaze u obzir samo u trenutku davanja ženidbene privole. Dakle, ne traži se da osoba ne bude potpuno nesposobna služiti se razumom, nego je dovoljno da je nesposobna u tolikom stupnju da ne može dati ženidbenu privolu. Sklapanjem ženidbe zadobivaju se određena prava i dužnosti koja će trajati čitav život. Da bi supružnici mogli na sebe preuzeti ta prava i dužnosti nije dovoljno da oni samo znaju za njihovo postojanje, već da o njima razborito i kritično rasuđuju. Tu je potrebna zrelost osoba i minimalno znanje. Dakle, pod tim se misli na dovoljno kritičko vrednovanje bilo ženidbe u sebi, bilo motiva zbog kojih se sklapa, bilo njezina utjecaja na osobu koja ju sklapa. Neshvatljivo je da netko može htjeti neki čin koji nije u stanju dovoljno vrednovati. Da bi se ženidba proglasila nevaljanom potrebno je da se manjak prosuđivanja odnosi na bitna prava i dužnosti.

Na koncu, dolazimo do ovoga što nas najviše zanima, a to je nemogućnost preuzimanja bitnih ženidbenih obveza zbog razloga nekih psihičkih anomalija. Ta treća nemogućnost odnosi se na objekt samoga pristanka koji može biti manjkav u samome sebi ili se može odnositi na predmet koji radi svoje nesposobnosti zaručnici ne mogu izvršiti. Ona je povezana uz volju, ali zapravo je stvarni uzrok nesposobnosti u čitavome čovjeku, u njegovim psihičkim i fiziološkim osobinama. Potrebno je razlikovati one koji su spremni na preuzimanje obveza koje proizlaze iz valjano sklopljene ženidbe od onih koji nisu u mogućnosti izvršavati ono na što se obvezuju. Ako je nekome nemoguće ispuniti ili učiniti nešto, razumljivo je da se on na to ne može pravo ni obvezati. Od osobite su važnosti razlozi zbog kojih netko ne može preuzeti bitne ženidbene obveze. U kanonu se navodi da su to razlozi psihičke naravi. Teško je reći što tu spada, ali ono što je sigurno je da ti poremećaji osobu trebaju činiti nesposobnom za uspostavljanjem i održavanjem bračnog zajedništva²², konkretnije čine je nesposobnom za bitna svojstva i svrhu ženidbe koje su ujedno i

---

²² Usp. Velimir Blažević, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve. Pravno-pastoralni priručnik*, str. 157-160.

ženidbene obveze. Također je važno istaknuti kako se u kanonu govori o preuzimanju, a ne o izvršenju ženidbenih obveza. To je zato što se želi naglasiti da na valjanost ne utječe neka naknadna nesposobnost nego samo nesposobnost koja postoji prije i u trenutku davanja privole.²³ Dakle, da bi se moglo govoriti o nesposobnosti koja uzrokuje nevaljanost na temelju kan. 1095 nije dovoljno utvrditi stvarno neizvršenje preuzetih obveza, nego je potrebno utvrditi i nesposobnost preuzimanja u trenutku davanja privole.

Pod kanonom 1095. mogu se smjestiti tužbe protiv valjanosti ženidbe koje se temelje na spolnim nastranostima koje dovode neku osobu do nesposobnosti prihvaćanja i izvršavanja bitnih ženidbenih obveza. Konkretnije, br. 3 toga kanona navodi nesposobnost sklapanja ženidbe zbog nemogućnosti preuzimanja bitnih ženidbenih obveza zbog razloga psihičke naravi. S obzirom da je pojam “psihička narav” jako širok pojam, treba ga i interpretirati jako široko u smislu da se ne smije ograničavati na službeno klasificirane psihičke poremećaje. Stoga možemo i o homoseksualnosti govoriti kao poremećaju psihičke naravi koji može staviti u sumnju prirodnu sposobnost homoseksualne osobe izvršiti ili, bolje rečeno, preuzeti bitne ženidbene obveze. U daljnjem tekstu ćemo se zadržati na problemu homoseksualnosti da bismo vidjeli kako to ona utječe na nemogućnost preuzimanja bitnih ženidbenih obveza. Naravno, ta nesposobnost mora biti trajna i prethodna samom činu ženidbe i ne smije se moći otkloniti redovitim sredstvima. Dakle, mora postojati u trenutku ženidbe u kojem osoba nije spremna preuzeti bitne obveze ženidbenog života.

2.2. Homoseksualnost

“Homoseksualnost je protuprirodna spolna sklonost prema osobama istog spola.”²⁴ Ona nije samo spolna pojava već je i antropološko stanje jednog ljudskog bića koje je svjesno da je isključivo sklono prema nekome tko je istog spola. Pod homoseksualnošću se ne podrazumijeva izravno i isključivo homoseksualno ponašanje, ono što se naziva pseudohomoseksualnost ili latentna homoseksualnost.

---

²³ Usp. Josip Delić, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve*, Split, 1988., str. 148.

²⁴ Velimir Valjan, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, str. 156.

Ako se vratimo u povijest i razmotrimo Freudove teorije spolnosti vidjet ćemo da u spolnom razvoju svake osobe postoji razdoblje spolne naklonjenosti drugom spolu. U takvom razdoblju može doći do zastoja ili nazadovanja što će rezultirati homoseksualnim ponašanjem. Što se tiče pojave homoseksualnosti kod ljudi tu nema zadovoljavajućeg odgovora niti znanstveno psihološkog tumačenja. Ono što je sigurno je da kod homoseksualnosti nema bioloških faktora i da ona nije urođena već stečena. Jedini mogući izvor homoseksualnosti vidi se u psihološkim problemima.²⁵

2.2.1. Katolički pogled na homoseksualnost

Katolička Crkva oduvijek strogo osuđuje homoseksualne čine. Službeni stav Katoličke Crkve o homoseksualnosti jasno je izrečen u deklaraciji *Persona humana*, prvom dokumentu modernog crkvenog učiteljstva koji izravno govori o homoseksualnosti. Prvo, valja naglasiti da Deklaracija razlikuje dva oblika homoseksualnosti. Prvi je oblik nepravna homoseksualnost koja se pojavljuje kao erotska privlačnost istom spolu kod mladih ili u situacijama kada nema prilike za heteroseksualni odnos. Uzroci takve homoseksualnosti najčešće su krivi odgoj, nedostatak spolne zrelosti, navike i loši primjeri. Takva homoseksualnost najčešće je prolazna i izlječiva. Drugi oblik homoseksualnosti, prava homoseksualnost, je dublji problem. Ona je patološka sklonost ili bolesna konstitucija za koju se smatra da je neizlječiva. Deklaracija se dotiče i Svetoga pisma u kojem se homoseksualnost doživljava kao tešku izopačenost i kao posljedicu napuštanja Boga. Na temelju stava Svetoga pisma deklaracija napominje kako nisu svi homoseksualci osobno odgovorni za taj problem, već su homoseksualni čini u svojoj biti neuredni i ni u kom se slučaju ne smiju odobriti. Zbog toga valja razlikovati homoseksualnu sklonost i homoseksualne čine. Homoseksualna sklonost može biti u čovjeku bez ikakve njegove krivice i on ju može osjećati kao težak teret dok kod homoseksualnog djelovanja ljudi odgovaraju za svoje spolne čine. Što se dakle tiče krivnje homoseksualnih osoba Deklaracija navodi da treba suditi razborito da ne bi došlo do krivih zaključaka i na koncu do odobravanja homoseksualnih čina. Homoseksualni

---

²⁵ Usp. *Isto*, str. 157-160.

čini nisu u skladu s naravi osoba s homoseksualnim sklonostima. Zbog toga, zaključuje *Persona humana*, takva spolnost sprječava dozrijevanje spolnosti u osposobljavanju za bračnu ljubav i za dijete kao njezin vrhunac.²⁶ Homoseksualnim odnosima nedostaje nužno i bitno usmjerenje i stoga je homoseksualnost neautentična ljubav koja ne poštuje nutarnje zakone govora spolnosti.

Unatoč svemu homoseksualne osobe treba prihvaćati s poštovanjem, suosjećanjem i obazrivošću. Treba izbjegavati svaki oblik diskriminacije i marginalizacije prema njima, posebice bilo kakav oblik nasilja i agresije. Ne smijemo opravdavati njihove čine nego se boriti zajedno s njima protiv tih napasti nesebičnim prijateljstvom i molitvom. Potrebno je organizirati i pastoralno vodstvo za homoseksualne osobe, ali i njihove obitelji kako bi oni u potpunosti razumjeli i ostvarili Božju volju u svome životu, a to nas i potiče papa Franjo u svojoj pobudnici *Amoris laetitia*.²⁷

2.2.2. Homoseksualne ženidbe

Danas se više nego ikad niječe naravnost ženidbe, njena jednost i nerazrješivost, a razlika među spolovima se više ne smatra bitnom. Sve je podložno sporazumu i pregovorima i konstantno se govori o ljudskim pravima koja se tiču života, ženidbe i obitelji. To sve još više potiče osobe s homoseksualnim sklonostima da se zalažu za sebe i budu priznate od strane društva. Sukladno tome homoseksualnost se stavlja u središte pozornosti i sve češće se govori o homoseksualnim ženidbama i izjednačavanjem tih ženidbi s heteroseksualnim ženidbama. Ženidba homoseksualnih parova nije ostvariva i nipošto se ne može izjednačiti s heteroseksualnom ženidbom tako da je apsurdno tražiti prava na homoseksualne ženidbe. "Nitko ne dolazi na ideju tražiti pravo na vid za slijepce. Slijepac ne vidi jer to ne može, a ne zato što mu je na to uskraćeno pravo".²⁸ Ženidba istospolnih osoba ne odgovara naravi čovjeka. Bog je stvorio "muško i žensko". Da

---

²⁶ Usp. Karl Hormann, *Ciljevi izjave "Persona humana"*, u: *Bogoslovska smotra*, 47 (1977.), br. 4, str. 382-384.

²⁷ Usp. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/nadbiskup-uzinic-od-homoseksualnih-osoba-molim-oprostenje-sto-se-osjecaju-odbaceni-od-crkve-15073702> (Datum preuzimanja: 25. kolovoza 2021.)

²⁸ Andreas Laun, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003, str. 74.

čovjek ne bude sam Bog mu stvara ženu, ne muškarca (usp. Post 1,27). Čovjek se sa ženom dopunjuje, razvija puninu bitka. Kongregacija za nauk vjere uči da “brak postoji samo među dvjema osobama različitog spola, koje njima vlastitim i isključivim uzajamnim osobnim darivanjem teže zajedništvu svojih osoba. Bog je htio sjedinjenju muškarca i žene darovati osobito udioništvo u svom stvarateljskom djelu... U Stvoriteljevu nacrtu, dakle komplementarnost spolova i plodnost pripadaju samoj naravi ustanove braka”.²⁹ Iz homoseksualne ženidbe se ne može razviti obitelj jer obitelji mogu osnovati samo muškarac i žena. Obitelj nije bilo kakva zajednica, nego ona u kojoj supružnici, upravo zato jer su različitog spola ostvaruju međusobno dobro, duboke odnose kao osobe i suradnju sa Stvoriteljem u darivanju novoga života³⁰, a homoseksualni odnosi su protivni naravnom zakonu jer se zatvaraju životu i ne proizlaze iz prave čuvstvene i spolne komplementarnosti. Za muškarca i ženu ženidba je životni poziv iz kojeg proizlaze prava i obveze ženidbenog života.

“S kanonske točke gledišta treba reći da je kanonska ženidba homoseksualnih osoba moguća i da se nikome a priori ne može uskratiti naravno pravo na ženidbu”³¹ dok se ne dokaže da postoje objektivni razlozi zbog kojih netko ne može sklopiti ženidbu. Crkva razmatra slučajeve homoseksualnosti pretežno pod vidom nesposobnosti za preuzimanje bitnih ženidbenih obveza i zbog teškog manjka prosuđivanja o bitnim ženidbenim pravima i dužnostima. Samo teški i nepovratni oblici homoseksualnosti mogu nekoga učini nesposobnim za valjanu ženidbu. Blaži i prolazni oblici mogu izazvati nesretnu i nesavršenu ženidbu, ali ne i nevaljanu.³² Heteroseksualne ženidbe u koje ulaze osobe istospolnih sklonosti su po sebi moguće i u praksi postoje. Takve osobe najčešće sklapaju heteroseksualne ženidbe da prikriju svoju homoseksualnost. Međutim, njih treba najozbiljnije savjetovati da ne sklapaju ženidbu pa čak i ako žele osnovati obitelj i imati djecu jer će to sve na kraju imati katastrofalne učinke.

---

²⁹ Kongregacija za nauk vjere, *Promišljanja u svezi sa zakonskim prijedlozima o priznavanju zajednica osoba istoga spola*, Verbum, Split, 2003., str. 7-8.

³⁰ Usp. Zec Slavko, *Homoseksualnost i kanonska ženidba*, u: *Riječki teološki časopis*, 29 (2007.), br. 1, str. 207.

³¹ *Isto*, str. 203.

³² Usp. *Isto*, str. 203.

2.3. Nemogućnost preuzimanja bitnih ženidbenih obveza

Postavlja se pitanje koje bi to bile bitne ženidbene obveze koje ženidbeni drugovi trebaju preuzeti i ispunjavati. To bi bile one obveze koje proizlaze iz same naravi ženidbe i iz njezinih bitnih svojstava. O njima je bila riječ u prvom poglavlju, a to su jednost i nerazrješivost ženidbe, ali u to bi mogli ubrojiti i Augustinova tri dobra ženidbe koje je preuzela kasnija teologija.

Homoseksualne osobe nisu sposobne raspolagati objektom ženidbene privole pa prema tome nisu ni sposobne ispuniti preuzete obveze. Tu se najčešće radi o onima koji su nesposobni uspostaviti jedan snažan i dubok odnos među osobama u svrhu sklapanja ženidbe. Osoba u trenutku sklapanja ženidbe može biti voljna i svjesna katoličke ženidbe, ali ipak nije u stanju s punom odgovornošću preuzeti ženidbene obveze.³³ Kod osobe s homoseksualnim sklonostima u heteroseksualnoj ženidbi to se na poseban način odnosi na obvezu vjernosti jer u takvom braku homoseksualna osoba se ne može zadovoljiti heteroseksualnim odnosom pa se može bitno neće suzdržavati ni od homoseksualnih čina i djelovanja. Nesposobnost za prihvaćanje bitnih ženidbenih obveza vrlo često je povezana s teškim manjkom prosuđivanja o tim obvezama o čemu je riječ u kanonu 1095 pod brojem 2 što znači da su broj 2 i broj 3 usko povezani. Tada osoba ne samo da nije sposobna shvatiti i htjeti bitne sadržaje ženidbe, nego ih nije sposobna ni prihvatiti i realizirati.³⁴ Homoseksualnim osobama je ugrožena sposobnost prosuđivanja o bitnim ženidbenim pravima i dužnostima koje treba uzajamno darivati i primati jer im je psihička zrelost znatno umanjena. Pod psihičkom zrelošću misli se na sposobnost osobe da razumije samu bit katoličke ženidbe i njenu stvarnu želju. Dakle, zrelost uključuje i razumsku i voljnu komponentu s obzirom na ono što se stvarno shvaća, želi i prihvaća.³⁵ Homoseksualna osoba, budući da vrlo vjerojatno ne osjeća ljubav prema osobi suprotnog spola s kojom sklapa ženidbu, zna od samoga početka da neće biti moguć zajednički život kakav bi trebao biti u braku i obitelji, odnosno ona od samoga početka svojom voljom isključuje jednost i nerazrješivost, vjernost i

---

³³ Usp. Nikola Škalabrin, *Da li je svaka ženidba sklopljena u Crkvi valjana?*, str. 8.

³⁴ Usp. *Isto*, str. 9.

³⁵ Usp. Slavko Zec, *Homoseksualnost i kanonska ženidba*, str. 211-212.

dobro potomstva.³⁶ Partneri takvih osoba će u tom slučaju osjećati prazninu, odsutnost nježnosti i osjećat će se sami i nesretni.

Jedna od bitnih sastavnica ženidbe, a koje spadaju pod ženidbene obveze, je i rađanje i odgoj djece. Kod homoseksualnih osoba govorimo o nedostatku objekta, jer osobe u ženidbi predaju i primaju vlastito i isključivo pravo na čine koji se po naravnom pravu odnose na rađanje djece, a toga kod homoseksualaca nema. Ukoliko je u osobe homoseksualna sklonost tako velika da dovodi do stupnja potpune i nesavladive psihičke i fizičke odvratnosti prema drugom spolu da nastaje psihička ili funkcionalna impotencija, takva osoba ne može izvršiti spolni čin, a samim tim ne može roditi ni djecu. Tada se ispunjavaju uvjeti i za kanonsku zapreku spolne nemoći. U tom slučaju osoba u samom početku nije niti sposobna za sklapanje ženidbe zbog te spolne nemoći. Ako je spolni čin izvršen i prisutna su djeca, onda je šteta nastala odlukom protiv braka posebno velika.³⁷

Postoji mogućnost i da netko zna za svoju istospolnu sklonost, ali je ne želi otkriti partneru prije ženidbe zbog raznih razloga. U tom slučaju bi se radilo o zlonamjernoj prijevari.³⁸ Ukoliko bi kod sklapanja ženidbe riječi ili znak govorili jedno, a voljom bi se željelo nešto drugo posve suprotno tada bi se radilo o hinjenoj privoli ili simuliranju privole. Himba ili simulacija je svjesno i namjerno prouzročeni nesklad između onoga što netko govori ili pokazuje i onoga što on u sebi stvarno misli i želi. Tako sklopljena ženidba je nevaljana. Takve osobe izvanjskim znakovima očituju da žele sklopiti ženidbu, ali svojom voljom isključuju uspostavljanje ženidbene veze i ženidbe ili isključuju neko od njezinih bitnih svojstava.³⁹

Kod homoseksualnih osoba zbog njihove spolne orijentacije događa se teška promjena strukture ličnosti pa se s pravom može govoriti o dostatnom razlogu psihičke naravi zbog kojega je netko bio nesposoban prihvatiti i izvršiti bitne ženidbene obveze. Zato homoseksualnost čini ne samo teškim nego i nemogućim

---

³⁶ Usp. Karl Hormann, *Ciljevi izjave "Persona humana"*, str. 209-213.

³⁷ Usp. Andreas Laun, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, str. 145.

³⁸ Usp. Slavko Zec, *Homoseksualnost i kanonska ženidba*, str. 212.

³⁹ Usp. Lucija Bolja; Josip Šalković, *Priručnik za provedbu pastoralne istrage i pripremu parnice proglašenja ništavnosti ženidbe*, Glas Koncila, Zagreb, 2016., str. 124.

bilo kakvo ispunjenje dobra supružnika, ugrožava zajedništvo ženidbenog života, priječi međusobno davanje i primanje te isključuje rađanje i odgajanje potomstva.

Sve rečeno može biti dovoljan razlog da se ženidba proglasi nevaljanom, no valja napomenuti da je nužno valjanim dokazima potkrijepiti svaku tvrdnju. Nesposobnost za prihvaćanje bitnih ženidbenih obveza iz razloga psihičke naravi uvijek mora biti prethodna što znači da je i prije braka trebao biti prisutan psihički poremećaj, trajna i relativna. Nije nužno da svaki slučaj u braku u kojem je jedan partner osoba s homoseksualnim sklonostima ima izgleda za proglašenje te ženidbe nevaljanom. To mogu biti blaži i prolazni oblici koji mogu izazvati nesretnu i nesavršenu, ali ne i nevaljanu ženidbu.

3. PROGLAŠENJE ŽENIDBE NEVALJANOM

U današnjem sekulariziranom svijetu prekid zajedničkog života nema tako negativnu konotaciju kao što je imao nekada, a tome najviše pridonosi današnji društveni mentalitet koji teško prihvaća bitna svojstva ženidbe, a to je jednost i nerazrješivost. Zbog toga je prisutan sve veći broj neuspjelih ženidbi, odnosno rastava. Istina je i da Crkva s prevelikom lakoćom priznaje nevaljanost ženidbe i tako popušta mentalitetu rastave. S obzirom na to postoje dvije krajnosti u koje se može upasti kada je riječ o parnicama za proglašenje nevaljanosti ženidbe. Jedna je laksizam kada se smatra da je svaka promašena ženidbena ujedno i nevaljana pa je crkveni sud takvom treba i proglasiti, a druga je rigorizam kada se drži da su sve promašene ženidbe valjane ženidbe i da se ne mogu proglasiti nevaljanim.⁴⁰

Po pitanju proglašenja ženidbe nevaljanom ukoliko je homoseksualna osoba sklopila heteroseksualnu ženidbu važno je ustanoviti o kojem stupnju homoseksualnosti je riječ. Kao što smo već rekli, treba razlikovati lakši i prolazi oblik od ukorijenjene homoseksualnosti. Ako poremećaj nije težak potrebno je, da bi se mogao utvrditi stupanj sposobnosti u trenutku davanja i preuzimanja privole, utvrditi postoje li elementi prisutnosti tog poremećaja i povezanost između uzroka - psihičkog poremećaja i posljedica - neizvršenja preuzetih obveza.⁴¹ Najčešće lakši oblici ne priječe ženidbu, mogu je samo činiti nesavršenom i nesretnom. Samo prava, teška i neizlječiva homoseksualnost može ženidbu učiniti nevaljanom. Zbog toga u proglašenju ženidbe nevaljanom veliku ulogu osim crkvenih sudaca imaju i stručnjaci koji im pomažu u tome jer svakom slučaju treba pristupati pojedinačno bez unaprijed zadanih sudova i zaključaka.

3.1. Ženidbena parnica

---

⁴⁰ Usp. Slavko Zec, *Parnice za proglašenje ništavnosti ženidbe na crkvenom ženidbenom sudu: načela i postupak*, u: *Riječki teološki časopis*, 31 (2008), br. 1, str. 239-241.

⁴¹ Usp. Carlo Ferrio, *Trattato di psichiatria clinica e forense*, Utet, Torino, 1970. str. 552.

Kada osoba u crkvenom braku smatra da postoje određeni razlozi koji čine njenu ženidbu nevaljanom ima pravo na mjerodavnom crkvenom sudu zahtijevati proglašenje nevaljanosti te ženidbe. Dakle, temeljno je pitanje uzroka nevaljanosti ženidbe, odnosno na temelju čega neka osoba temelji svoj zahtjev da joj ženidba bude proglašena nevaljanom. To čini na način da piše tužbu koju crkveni sudac treba prihvatiti. Župnik može pomoći osobi u pisanju tužbe. On je poput filtera između zainteresiranih stranaka za podizanje tužbe i suda te on može mnogo pomoći u predparničkom postupku koristeći svoje pastoralne sposobnosti i kanonsko znanje za pisanje tužbe. U tužbi se trebaju navesti razlozi zbog čega netko smatra da mu je ženidba nevaljana, na koje pravo se oslanja i treba dostaviti dokaze kojima potkrjepljuje te svoje tvrdnje. Crkveni sudac može tužbu odbaciti ako je nevaljana u formalnim elementima ili nema pravnog temelja da se može provesti parnica. Ako sudac prihvati tužbu strankama se upućuje poziv na sud radi utvrđivanja spornog predmeta. Tim pozivom započinje ženidbeni postupak u pravom smislu riječi. Treba se utvrditi zbog kojeg razloga se vodi parnica. Nakon što se utvrdio razlog slijedi prikupljanje dokaza. Dokazi se prikupljaju iz predbračnog razdoblja, vremena sklapanja ženidbe i iz bračnog razdoblja. Ispituju se stranke, ali i svjedoci koji mogu biti pozvani od samih stranaka, od suda ili po službenoj dužnosti. Samo iz sigurnih činjenica je moguće izvoditi logične zaključke. Svjedočanstva se obavljaju pod zakletvom o govorenju istine. U ženidbenim parnicama veliku ulogu imaju i stručnjaci - psiholozi i psihijatri. Sve što se događa u jednom ženidbenom postupku predstavlja službenu tajnu koju svi trebaju obdržavati. Posljednja faza u proglašenju ništavnosti ženidbe je raspravna faza u kojoj središnju ulogu imaju branitelji ženidbenog veza. Njihova je zadaća da daju svoje primjedbe u prilog valjanosti ženidbe. Nakon svega toga sudac sa članovima sudskoga vijeća donosi presudu je li ili nije utvrđena nevaljanost ženidbe.⁴² U ženidbenim postupcima Crkva se ne smije podvrgnuti utjecajima sa strane, nikakvim ideologijama, kulturama ni mentalitetu. Mora se voditi isključivo crkveno-pravnim argumentima i sudskom praksom crkvenih sudova i s moralnom sigurnošću proglasiti valjanost ili nevaljanost ženidbe.

---

⁴² Usp. Slavko Zec, *Parnice za proglašenje ništavnosti ženidbe na crkvenom ženidbenom sudu: načela i postupak*, str. 246-250.

Glavno načelo kojim se treba voditi je razlikovanje između uspješne i valjane ženidbe od neuspjele i nevaljane ženidbe. Ne smijemo miješati neuspjelu ženidbu s nevaljanom jer ne znači da je svaka ženidba koja dođe na crkveni sud ujedno i nevaljana. Tek kada sud proglašuje neku ženidbu nevaljanom možemo govoriti o neuspjeloj i nevaljanoj ženidbi, ali ako sud proglašuje valjanost ženidbe tada govorimo o valjanoj, ali neuspjeloj i promašenoj ženidbi.

Ženidbena parnica dotiče živote samih osoba, ali i njihov vjerski život jer je ženidba i sakrament koji uključuje Božje milosno djelovanje u životu i ljubavi muškarca i žene. To nam samo potvrđuje potrebu da ženidbenim parnicama svi trebaju pristupiti s najvećom pozornošću, odgovornošću i ozbiljnošću. Cilj treba biti utemeljeno traženje i pronalaženje istine o valjanosti ili ništavnosti sakramentalne ženidbe. To je najbolji način na koji se na crkvenom sudu može pomoći osobama koje traže razrješenje svoje situacije s obzirom na ženidbeni život.⁴³

3.1. Uloga stručnjaka - psihologa i psihijatara

Uloga stručnjaka u ženidbenim parnicama je neupitna i utemeljena u crkvenom učiteljstvu i zakonodavstvu. Pomoć stručnjaka je potrebna i korisna da ženidbeni sud može s većom moralnom sigurnošću donijeti odluku o nevaljanosti ili valjanosti ženidbe.⁴⁴ Što im i samo ime kaže, oni su stručnjaci, znalci upravo na onom području gdje crkveni suci nisu, a to je područje psihičkog života osobe. Prije svega ti stručnjaci trebaju biti kršćanskog svjetonazora, trebaju razumjeti i prihvaćati cjelovitu kršćansku antropologiju jer je važno da i oni imaju ispravan pogled na čovjeka i njegovu ulogu i dostojanstvo u ovome svijetu kao i shvaćanje važnosti sakramenata, a napose ženidbe. Stručnjaci trebaju sucima protumačiti narav, stupanj i vrstu određenog psihičkog poremećaja i trebaju prikazati kako je i u kolikoj mjeri određena psihička bolest poremetila vrijednost funkcioniranja i formiranja duševnih moći koje su izravno uključene u davanje i primanje ženidbene privole. Da bi stručnjak što kvalitetnije obavio svoju zadaću sudac mu treba postaviti što jasnija

---

⁴³ Usp. *Isto*, str. 252.

⁴⁴ Usp. Slavko Zec, *Sudska mišljenja stručnjaka u kan. 1095*, u: *Zbornik radova II. znanstvenog simpozija crkvenih pravnika s međunarodnim djelovanjem*, Glas Koncila, Zagreb, 2009. str. 182.

pitanja. Stručnjaci kod izvještavanja sucu u izvješću trebaju naznačiti kojim načinima i postupcima su se koristili u obavljanju povjerene im zadaće i razloge na kojima temelje svoje zaključke. Stručnjaci se ne smiju ograničiti na opisivanju ponašanja i abnormalnih pojava nego trebaju dati strukturalnu dijagnozu osobe, to jest ocijeniti i stručno vrednovati uzroke i procese koji se nalaze ispod onoga vanjskoga i vidljivoga. U tim izvještajima stručnjaka sudac treba otkriti one kanonsko-pravne kategorije koje su povezane i primjenjive na kritičko vrednovanje pravne sposobnosti ili nesposobnosti za ženidbenu privolu. Sudac ne smije stručnjaku postaviti pitanje o ništavnosti ili valjanosti ženidbene privole jer odgovor na to pitanje nije u nadležnosti stručnjaka nego je to isključivo nadležnost crkvenoga suca. Zato je od iznimne važnosti poštivati nadležnosti i metodologije pojedinih struka. Ako se to ne poštuje može doći do nesporazuma i nerazumijevanja jer se tada ne bi poštivale ni kompetencije stručnjaka ni kompetencije suca. Dakle, stručnjaci ne mogu zamijeniti suce i donositi sud o valjanosti ili nevaljanosti ženidbe jer to pripada samo crkvenim sucima koji na kraju svega trebaju kritički vrednovati zaključke stručnjaka i mogu ih, ali i ne moraju prihvatiti.⁴⁵

Ukratko, stručnjaci trebaju istražiti i sucu iznijeti znanstvenu istinu, to jest težinu psihičke smetnje, a na sucu je da prosudi kanonsku istinu o sposobnosti ili nesposobnosti neke osobe za ženidbu. Svakako, suradnja je i više nego potrebna i poželjna, a to je naglašavao i sveti papa Ivan Pavao II. u govorima Rimskoj Roti osamdesetih godina prošloga stoljeća.⁴⁶

3.2. Priprava za ženidbu

Da bi se izbjegle nevaljane ili nedopuštene ženidbe potrebno je da se obavi dobra i kvalitetna priprava za ženidbu. Priprava za ženidbu se sve više nameće kao velika pastoralna potreba cijele kršćanske zajednice i društva. Kanonsko pravo ide za tim da je bolje spriječiti ništavnu ženidbu nego da se ona mora kasnije takvom proglašavati. Stoga, nema učinkovitijeg sredstva za sprječavanje ništavnosti od

---

⁴⁵ Usp. Slavko Zec, *Ženidbena privola i psihički život osobe*, u: *Bogoslovska smotra*, 78 (2008.), br. 3, str. 670-676.

⁴⁶ Usp. Slavko Zec, *Sudska mišljenja stručnjaka u kan. 1095*, str. 184.

ozbiljne i temeljite pripreve. U toj pripravi se trebaju obraditi temeljne teme kao što su nerazrješivost, jednost i vjernosti, dobro supružnika i dobro potomstva.⁴⁷ Zakonik kanonskog prava donosi kanonske preduvjete i pretpostavke za sklapanje ženidbe, odnosno pravna sredstva koja su službenici dužni provoditi i obaviti kako bi se utvrdilo da se ništa ne protivi valjanom i dopuštenom sklapanju ženidbe.

Pastoralna briga i priprava za sklapanje ženidbe se odvijaju u različitim fazama. Kao što svako slavlje zahtjeva daljnju, bližu i neposrednu pripravu, tako i slavlje ženidbe. Daljnja priprava započinje već od djetinjstva, od samog rođenja. Obiteljski odgoj je temelj. Najbolje su pripremljeni za ženidbu oni koji su od vlastitih roditelja naučili što je kršćanska ženidba. Negativne obiteljske okolnosti tijekom djetinjstva mogu snažno utjecati na osobu da je u nekim slučajevima čak čine i nesposobnom za sklapanje ženidbe ili je mogu dovesti do formiranja pogrešnih stavova o ženidbi što može dovesti do nedostatka u privoli. Tu važnu ulogu ima i župna kateheza. Bliža priprava se odnosi na praćenje zaručnika u početnome razdoblju. Ona obuhvaća osobitiju pripravu na ženidbu. To je vrijeme zaručništva. Preporuča se da bliža priprava traje oko godinu dana. Za to vrijeme oni koji su blizu Crkvi imaju priliku još bolje ući u otajstvo sakramenta ženidbe, a oni koji su se udaljili od Crkve imaju priliku shvatiti otajstvo i važnost ženidbe. U tu fazu spadaju tzv. tečajevi za ženidbu. Problem je što se oni odgađaju sve do neposredne faze pa ne uspijevaju postići svoj puni smisao i cilj. Neposredna priprava je završna faza u kojoj treba sve sintetizirati i zaručnicima dati posljednje upute, savjete i ohrabrenja. Ona je uvijek osobna i vezana uz konkretne zaručnike i konkretno sklapanje ženidbe stoga se odvija pred župnikom.⁴⁸ Potrebno je spomenuti i pastoralnu mistagogiju, odnosno praćenje mladih ženidbenih parova nakon ženidbe. Cilj te mistagogije je pomoći ženidbenim drugovima da rastu u kvaliteti vlastite ljubavi. U svim tim fazama pripreve za ženidbu kršćanska obitelj i cijela kršćanska zajednica trebaju imati udjela. Samo liturgijsko slavlje ženidbe treba odražavati sakramentalnu i crkvenu narav ženidbenog ugovora među kršćanicima.

---

⁴⁷ Usp. Boljat, Lucija; Šalković, Josip, *Kanonsko-pravni aspekti priprave za ženidbu i prevencija ništavnosti*, u: *Bogoslovska smotra*, 85 (2015.), br. 3, str. 815.

⁴⁸ HBK, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Glas Koncila, Zagreb, 2008., str. 133-136.

ZAKLJUČAK

U Zakoniku kanonskoga prava izričito se potvrđuje da je “Krist Gospodin uzdigao na dostojanstvo sakramenta ženidbeni savez među krštenima, kojim muška osoba i ženska osoba međusobno uspostavljaju zajednicu svega života po svojoj naravi usmjerenu k dobru supruga te k rađanju i odgajanju potomstva” (kan. 1055, §1). Ženidba je dakle zajednica svega života, potpuna, cjelovita, isključiva, nerazrješiva zajednica u koju je angažirana cijela osoba. Crkva je od samih početaka promatrala ženidbu kao stvarnost utemeljenu na misteriju stvaranja, stvarnost koja je od Krista uzdignuta na dostojanstvo sakramenta.

U središtu sklapanja ženidbe je ženidbena privola. Ona je čin kojim nastaje ženidba. Ona obuhvaća čovjekovu intelektualnu i voljnu sferu, a to uključuje i čovjekovu psihu. Stoga, nije dovoljno duševnim moćima intelekta i slobode donijeti odluku za ženidbu. Potrebno je u isto vrijeme imati i sposobnost izvršenja te odluke kako u samom činu davanja i primanja te odluke, tako i u konkretizaciji privole, ali i u izvršavanju bitnih ženidbenih obveza. Bitne ženidbene obveze su jednost i nerazrješivost. Isključivanje tih svojstava iz privole pozitivnim činom čini ženidbu nevaljanom. Među ta svojstva treba uključiti i dobro supružnika kao i rađanje i odgoj djece jer vjernost supružnika utječe na stabilnost ženidbe i važno je za dobro i zdravlje djece, ali i za dobrobit cijeloga društva.

Kanon 1095 navodi tri razloga nesposobnosti sklapanja ženidbe bitno vezanih uz ženidbenu privolu. Mi smo se u radu zadržali na br. 3 kan. 1095 koji naglašava nemogućnost preuzimanja bitnih ženidbenih obveza, a to se tiče nedostataka i poremećaja u čovjekovoj volji. Pojava homoseksualnosti u današnje vrijeme izaziva mnoge nedoumice, a posebno pitanje sklapanja homoseksualnih ženidbi. One se ne mogu izjednačavati s heteroseksualnim ženidbama. Zna se da je ženidba zajednica jednoga muškarca i jedne žene koji se uzajamno predaju i nadopunjuju te tako surađuju sa Stvoriteljem u darivanju novoga života, a upravo je to ono što nije moguće u homoseksualnim ženidbama. Problem osoba s homoseksualnim sklonostima je i taj što oni najčešće nisu sposobni za sklapanje ženidbe jer nisu spremni u trenutku sklapanja privole preuzeti bitne ženidbene obveze. Naravno, tu je

potrebno razlikovati teške oblike homoseksualnosti od lakših oblika i poteškoća koje proizlaze iz podsvjesne čovjekove razine i koje s vremenom mogu postati svjesne i rješive i koje ne čine osobu nesposobnom.

Ukoliko netko smatra da postoje razlozi koji čine njegovu ženidbu nevaljanom ima pravo na crkvenom sudu pokrenuti postupak za proglašenje ženidbe nevaljanom. Ženidbena parnica započinje pisanjem tužbe koju crkveni sudac može prihvatiti ili odbiti. Ispituju se svjedoci i razlozi koji su navedeni, a veliku ulogu imaju i stručnjaci kao što su psiholozi i psihijatri. Njihov je zadatak utvrditi o kolikom stupnju poremećaja je riječ, radi li se o lakšim i prolaznim slučajevima ili o teškim poremećajima. Na sudu je na kraju konačna odluka da proglasi nevaljanost ili valjanost ženidbe. Da bi ženidbe bile kvalitetnije i supružnici s većom sviješću, odlučnošću i odgovornošću sklapali ženidbu bitnu ulogu u pastoralu imaju i pripreve za ženidbu koje trebaju biti dobro osmišljene i na vrijeme provedene. One bi ujedno trebale biti i prevencija nevaljanosti ženidbe.

Kršćanska ženidba treba biti živući navještaj Kristove ljubavi prema ljudima. U međusobnoj ljubavi bračnih drugova, u njihovom služenju i međusobnom žrtvovanju jedno za drugo, u njihovu podnošenju i opraštanju, u njihovoj vjernosti do smrti treba se očitovati ono što Krist i danas čini za ljude, osobito za svoju Crkvu. Tako svaka kršćanska ženidba treba postati znak i svjedočanstvo za Krista. Rad zaključujemo riječima Drugog vatikanskog sabora koji kaže da sakrament ženidbe postoji zato da “supruzi, stvoreni na sliku živoga Boga i stavljeni u istinski red osoba, budu jednoga srca, jedne misli i u uzajamnoj svetosti ujedinjeni da, slijedeći Krista, počelo života, postanu po radostima i žrtvama svoga zvanja, po svojoj vjernoj ljubavi, svjedoci onog misterija ljubavi što ga je Gospodin svojom smrću i uskrsnućem objavio svijetu”⁴⁹.

---

⁴⁹ II Vatikanski sabor, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi*, br. 52

LITERATURA

1. Crkveni dokumenti:

II VATIKANSKI SABOR, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi, Kršćanska sadašnjost*, Zagreb, 2008.

HBK, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Glas Koncila, Zagreb, 2008.

IVAN PAVAO II, *Familiaris consortio*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1997.

Katekizam Katoličke Crkve, Glas Koncila, Zagreb, 1994.

KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Promišljanja u svezi sa zakonskim prijedlozima o priznavanju zajednica osoba istoga spola*, Verbum, Split, 2003.

Zakonik kanonskog prava (Codex iuris canonici); proglašen vlašću pape Ivana Pavla II. (25. siječnja 1983.), Glas Koncila, Zagreb, 1986.

2. Knjige:

BERLJAK, MATIJA, *Kanonski oblik ženidbe*, Glas Koncila, Zagreb 1999.

BLAŽEVIĆ VELIMIR, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve. Pravno-pastoralni priručnik*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2004.

BOLJAT, LUCIJA; ŠALKOVIĆ, JOSIP, *Priručnik za provedbu pastoralne istrage i pripremu parnice proglašenja ništavnosti ženidbe*, Glas Koncila, Zagreb, 2016.

COURTH, FRANZ, *Sakramenti. Priručnik za teološki studij i praksu*, Forum bogoslova Đakovo, Đakovo 1997.

FERRIO, CARLO, *Trattato di psichiatria clinica e forense*, Utet, Torino, 1970.

GEROSA, LIBERO, *Crkveno pravo*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007.

LAUN, ANDREAS, *Homoseksualnost s katoličkog gledišta*, Verbum, Split, 2003.

PRANJIĆ, PERO, *Posvetiteljska služba Crkve*, Glas Koncila, Zagreb 2016.

RATHUS, SPENCER A., *Temelji psihologije*, Naklada slap, Zagreb, 2001.

VALJAN, VELIMIR, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002.

ŠKALABRIN, NIKOLA, *Ženidba. Pravno-pastoralni priručnik*, Katolički bogoslovni fakultet sveučilišta u Zagrebu, Đakovo 1995.

3. Članci:

BOLJAT, LUCIJA; ŠALKOVIĆ, JOSIP, *Kanonsko-pravni aspekti pripreve za ženidbu i prevencija ništavnosti*, u: *Bogoslovska smotra*, 85 (2015.), br. 3, str. 813-840.

ČAVAR, KLARA; ŠIKIĆ, LUCIJA, *Bitna svojstva ženidbe - jednost i nerazrješivost*, u: *Magistra Iadertina*, 12 (2017.), br. 1, str. 0-24.

DELIC, JOSIP, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve*, Split, 1988.

HORMANN, KARL, *Ciljevi izjave "Persona humana"*, u: *Bogoslovska smotra*, 47 (1977.), br. 4, str. 380-394.

MATELJAN, ANTE, *Sakrament ženidbe (na upotrebu studentima)*, Katolički bogoslovni fakultet, Split, 2016.

ZEC, SLAVKO, *Homoseksualnost i kanonska ženidba*, u: *Riječki teološki časopis*, 29 (2007.), br. 1, str. 203-2015

ZEC, SLAVKO, *Parnice za proglašenje ništavnosti ženidbe na crkvenom ženidbenom sudu: načela i postupak*, u: *Riječki teološki časopis*, 31 (2008.), br. 1, str. 237-254.

ZEC, SLAVKO, *Sudska mišljenja stručnjaka u kan. 1095*, u: *Zbornik radova II. znanstvenog simpozija crkvenih pravnika s međunarodnim djelovanjem*, Glas Koncila, Zagreb, 2009.

ZEC, SLAVKO, *Ženidbena privola i psihički život osobe*, u: *Bogoslovska smotra*, 78 (2008.), br. 3, str. 651-680.

ŽGANEC-BRAJŠA, LEON, *Usporedba osobnih prava i dužnosti bračnih drugova i svrha ženidbe u hrvatskom Obiteljskom zakonu i Zakoniku kanonskog prava*, u: *Pravnik*, 49 (2016.), br. 99, str. 153-169.

4. Mrežni izvori:

ŠKALABRIN, NIKOLA, *Da li je svaka ženidba sklopljena u Crkvi valjana?*, <https://mszg.hr/korisni-clanci/> (Datum preuzimanja: 4. srpnja 2021.)

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/nadbiskup-uzinic-od-homoseksualnih-osoba-molim-oprostenje-sto-se-osjecaju-odbaceni-od-crkve-15073702> (Datum preuzimanja: 25. kolovoza 2021.)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Lucija Sinovčić, kao pristupnik za stjecanje zvanja magistricе katehetike, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo moga vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 23. rujna 2021.

Potpis

INABILITY TO ENTER INTO MARRIAGE DUE BECAUSE OF IMPOSSIBILITY TO ASSUME ESSENTIAL MARITAL OBLIGATIONS

Jesus Christ elevated marriage to the dignity of the sacrament and as such the Church has observed it from the very beginning. At the heart of marriage is consent. In giving consent a man and a woman should have the right intention and freedom to assume all marital obligations - unity and indissolubility, the birth and upbringing of children. The most common case of marriage deficiency springs from marital consent. The canon 1095 no. 3 speaks of it. The canon states the inability to assume marital obligations due to the physics nature. As the nation of psychic nature is broad, we have dwelled in this paper on the problem of homosexuality. Homosexual persons are not able to dispose of the object of marital consent and therefore are not able to fulfill their obligations, of course in the case of severe forms of homosexuality. They are incapable of establishing a strong and deep relationship with the another persons for the purpose of marriage. If someone consideres that there are certain reasons that make her marriage invalid, she has the right to initiate litigation in the church court to declare the marriage invalid. Church judges have the main role in that with the help of psychologists and psychiatrists. In order to prevent and reduce divorces, well organized and high quality preparations for marriage are of great importance, in which the whole Church communiy should be involved.

Keyword: marriage, sacrament, unity, indissolubility, homosexuality, marital obligations, lawsuit